

Blijkens de hier volgende afbeeldingen hadden er vervalschingen plaats op groote schaal.

Zoo op 't eerste gezicht lijkt afbeelding 1 een mergelblok, waarin een groot aantal krijtfossielen van zeer verschillende aard.

't Is alsof een gelukkig toeval, ongeveer 110 miljoen jaren geleden — zoo oud immers zou het Maastrichter krijt zijn — hier als 't ware een conglomeraat van dierresten uit de Senoonzee heeft geschapen.

Mis hoor!

De schepper van dit conglomeraat was zeer waarschijnlijk een „blokbreker” of gids uit Sint Pieter, die op vernuftige wijze, en gros, deed, wat de natuur minder grootscheeps tot stand bracht. Waar de laatste zoo hier en daar heel zuinig de resten van een of ander zeewezen wist in te betten in 't zand, wat wij later krijt of mergel zouden noemen, schrok onze Sint Pieter naar er niet voor terug, 'n gansche school van diverse zeedieren te laten aanrukken, en in een betrekkelijk klein steenbrok te begraven.....

Hier voor bediende hij zich van fijn gemalen mergel, welke hij vermengde met dun opgeloste schrijnwerkerslijm. Daarvan maakte hij een papje, goot dit in een vorm en stopte er kris kras, hot en haar, allerlei voorwerpen in uit de dierenwereld, welke hij meende, dat geschikt waren om zijn maaksel te doen doorgaan voor een natuurproduct uit 't Maastrichter krijt.

En zoo zien we hier vredig bij elkaar zoo wat haast de gansche voorhistorische tufkrijtfauna vertegenwoordigd. Ik tel er resten van koralen, en bryozoën, van bivalven en cephalopoden, van visschen en sauriërs. „In 't veen let men niet op een turf” luidt een Hollandsch spreekwoord.

Onze falsaris behoefde niet te letten op een fossiel, meer of minder. Klaarblijkelijk heeft hij ze in den loop der jaren ijverig verzameld, en stopte ze nu kwistig in zijn creatie, welke hij straks tegen een zoet winstje zal verkoopen, als onvervalscht natuurproduct uit den St. Pietersberg.....

Zien we in afbeelding 1 niet één enkele gastropode, blijkens afbeelding 2 moeten nu vooral zeeslakken dienen, om 's mans scheppingsdrang tot uiting te brengen. Slechts de poovere rest van maar één tweekleppige, een *Ostrea unguolata*, is hier verzeild geraakt tusschen een aantal buikpootigen.

Toch is de bedrijver van zooveel wetenschappelijke snoodheid tot nog toe ietwat eerlijk gebleven.

De fossielen, waarvan hij zich bij zijn vervalschingen bediende, waren allemaal afkomstig uit 't Maastrichter krijt.

Ergert hij het, waar we hem bezig zien in afbeelding 3.

Hier schrikt hij er niet voor terug, allerzonderlingst om te springen met geologie en palaeontologie. Hij heeft, naar 't boven beschreven recept, een steen vervaardigd uit de krijtperiode, het tweede tijdperk dus van onze aardgeschiedenis en geneert zich niet, om in dien steen, mannetje naast mannetje — een gansch regiment *Cerithium plicatum* Brug. te stoppen...., maar vergeet, dat in 't tweede tijdperk van 't bestaan dezer *Cerithium* nog

geen sprake was. Die toch dateert eerst uit de derde periode, het Tertiair.

Eenmaal zoover op 't pad der boosheid, vervalt onze man immer van erger tot erger en schrikt niet meer terug voor het plegen van het grofste bedrog. „Abyssus abyssum invocat”.

Zie hem maar bezig in afbeelding 4. Hier brengt hij in éénzelfde mergelblok, resten samen van dieren uit het tweede en uit het vierde, 't huidige tijdperk.

Klaarblijkelijk heeft hij zich voorzien van een portie schelpen, opgeraapt ergens langs 't strand onzer Noordzee en gaat daarmee aan 't creëren van de meest onmogelijke combinaties op palaeontologisch gebied.

De geschiedenis verhaalt van de Beringersche of Würzburger „Spottsteine” uit 't laatst van de 18de eeuw en vertelt, hoe de bedrivers van die vervalschingen steeds drierster te werk gaande, eindigden met den goeden naieven professor Beringer een voorwereldlijk baksel te laten vinden, waarop stond „Vivat Beringerus”.

Onze Sint Pietersche falsaris was mooi op weg de Würzburger collega's misschien nog te overtreffen.

Want, waar hij, blijkens afbeelding 5, er geen bezwaar in zag, om een paardebots te doen doorgaan voor een fossiel uit 't Maastrichter krijt, zie ik hem best in staat om, ware hij zoo voortgegaan, nog eens de resten van menschenlijke ledematen te metamorphiseeren in die van een tijdgenoot van de Maashagedis.

En zóó hadden we dan gekregen: „homo testis Mosasauri camperi” — de mensch, die leefde ten tijde van den Mosasaurus — 'n niet onaardig pendant van dien anderen: „homo diluvii testis et theoskopos” — de mensch, getuige van den zondvloed en die God heeft gezien.....

Jos. Cremers.

WILDE KAMPERFOELIE. (*LONICERA PERICLYMENUM* L.)

Kamperfoelie behoort tot de weinige inheemsche houtgewassen, die zich door winden van den stam om andere omhoogslingeren en dus als een echte liane opgevat kan worden.

De stammen winden altijd van links naar rechts; de eerste winding begint meestal op $\pm \frac{1}{2}$ meter hoogte.

Aanvankelijk drukken ze zich los tegen de steunplant aan, maar langzamerhand kunnen ze tot 3 à 4 cm diep in den houtstam groeien. Ofschoon hierbij veel afhangt van de hardheid van 't hout, maken ze ten slotte zelfs in den hardsten stam diepe groeven. Hierbij valt op, dat stammen der Kamperfoelie onder elkaar geen groeven maken.

Natuurlijk tracht de steunstam zich tegen den opdringer te verweren. Meestal is dit echter vergeefsche moeite en 't lukt hem maar zelden, de Kamperfoelie-windingen door woekering van weefsels te overgroeien. Bijna altijd wint de Kamperfoelie het en als deze eenmaal de toppen van een boom of heester bereikt heeft, legt ze haar vertakkingen over deze heen en beneemt ze niet alleen

licht en lucht, maar trekt ze ook nog naar beneden.

In den strijd tusschen Kamperfoelie en Bosch-rank (*Clematis vitalba*) krijgt de laatste de overhand, omdat ze aanmerkelijk hooger kan klimmen. Deze windt zich met de steeltjes der zijblaadjes ringvormig om een andere plant of voorwerp en werkt zich op deze manier steeds hooger op. De stammen zelf winden niet, maar blijven loodrecht naar boven of beneden gericht.

Wanneer Kamperfoelie en Klimop op jongen leeftijd bij elkaar groeien, krijgt de eerste spoedig de overhand door den snelleren groei. Wanneer Klimop reeds hoog in een boom geklommen is, kan Kamperfoelie haar weinig deren, tenzij ze den ondersten Klimopstammen te veel licht en lucht afsluit.

In 't Hoovenderbosch (Hoensbroek) klimmen Kamperfoelie en Hop tot 8 meter hoog in Lorke-boomen. Hop is ook rechtswindend en kan wel 12 meter klimmen.

Een voorkeur voor bepaalde houtsoorten schijnt niet te bestaan. Men kan tenminste Kamperfoelie om alle inlandsche boschgewassen aantreffen, zelfs om Adelaarsvaren, hooge Havikskruiden, enz., en om allerlei uitheemsche coniferen en loofhout kan men haar gemakkelijk kweken.

Als takken van Kamperfoelie niet voldoende steun vinden, vindt men er soms 5 tot 8 onder elkaar vervlochten, als een dik koord.

Men kent ook een vorm, die meer struikvormig blijft en maar heel korte windingen maakt: *f. fruticosa* Zabel. Of deze identisch is met var. *belgica* Ait.?

In den tijd, dat er nog wandelstokken gebruikt werden, vervaardigde men deze ook wel van houtstammen met Kamperfoelieranken.

Sommigen hechten er de meeste waarde aan, als de windingen nog op den stok uitpuilden, anderen als deze er diep ingedrongen waren; of ook wel haalde men de windingen er zoo mogelijk uit, zoodat dan diepe groeven te zien waren.

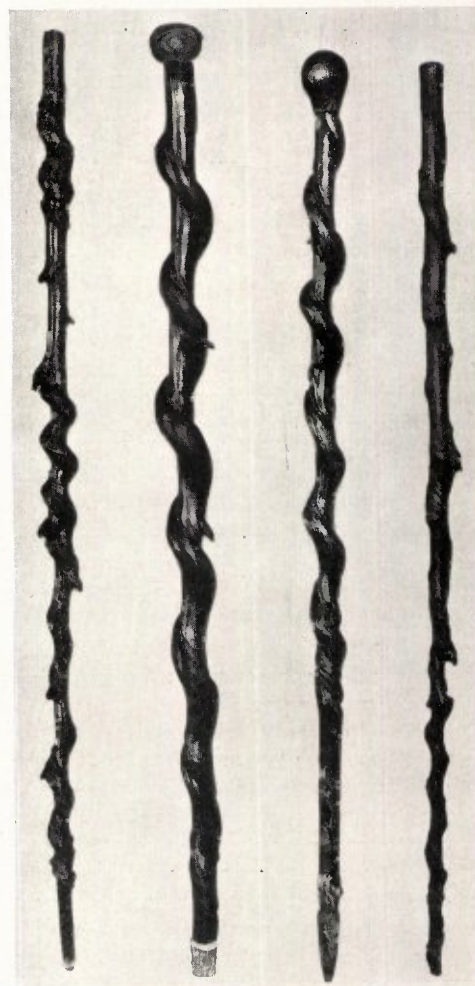
De bladen zijn zeer kort gesteeld en tegenovergesteld; smaller of breder elliptisch met stomper of spitsen top; 4—6 cm hoog bij 1½—3 cm breed; van boven geheel kaal, van onder in de jeugd en soms ook later nog behaard. Beiderzijds sterk behaard blijvende bladen (*f. hirsuta* Rouy) zijn zeer zeldzaam.

Van boven zijn ze donker groen, iets glanzend of dof en iets blauwachtig berijpt.

De bladen hebben meestal gave randen. Bij *f. quercina* West. = *f. quercifolia* Ait. = var. *sinuata* Desl. zijn de bladen bochtig dieper of ondieper getand, de tanden stomper of spitsen, zoodat ze meer op die van onze inlandsche, of meer op sommige exotische eiken gelijken.

Struiken, waarbij alle bladen dezen vorm bezitten, zijn alleen in kultuur bekend, evenals een vorm van deze Eikbladkamperfoelie met witgerande bladen. In 't wild komt deze bladvorm alleen aan waterloten voor.

Diep ingesneden bladen (*f. laciniata* Bag.) zijn zeldzaam. Bij een familielid van de Kamperfoelie,

Wandelstokken van Wilde Kamperfoelie.
Kamperfoelie-windingen naar buiten.

de Sneeuwbes, komen zulke bladen veel voor.

Bladen in kransen van 3—5 vindt men vaak, soms gecombineerd met den eikbladvorm.

De bloemen zitten in 'n 10—15 bloemig hoofdje, eindelings in den oksel der bovenste bladen.

Iedere bloem is een 2—2½ cm lange kroonbuis en tweelippige kroonzoom, van buiten wit of roodachtig en beklierd, van binnen wit, bij 't verbloeien geelachtig.

De knoppen met knotsvormigen en naar boven gerichten top, beginnen zich pas tegen den avond te openen. Eerst komt een heel klein gaatje midden op den top, daarna wijken de kroonslippen uit elkaar, de bovenlip naar boven en achter, de onderlip, met een lang aanhangsel, naar beneden. Nu gaan ook de meeldraden en de stijl, die iets langer is, naar beneden, maar terwijl de meeldraden langzaam weer naar boven buigen, blijft de stijl naar beneden gericht. Daar deze langer is dan de meeldraden, blijft spontane zelfbestuiving uitgesloten.

Om ook nog te verhinderen, dat insekten zelfbestuiving teweeg zouden brengen, draait 's avonds bij 't opengaan der bloem, de stijl met den reeds rijpen stempel naar terzijde, zoodat de insekten den

stempel niet aanraken. Den tweeden avond, als de stijl rechtuit steekt, hebben de helmknoppen reeds hun stuifmeel laten vallen en kan in dit stadium ook geen spontane zelfbestuiving plaats hebben.

De bloemen beginnen omstreeks vijf uur 's namiddags te geuren. Dit duurt den heelen nacht door tot ongeveer 's morgens negen uur. De geur is buitengewoon fijn en reeds op afstand te genieten.

't Is nog niet gelukt, dit parfum kunstmatig te bereiden.

Tegen de schemering komen de Pijlstaarten aanvliegen, die met lange tong, zooals de Windepijlstaart, gemakkelijk den bodem der lange bloemkroonbuis kunnen bereiken, zonder den stempel aan te raken. Ze kunnen hoogstens aan de tong wat stuifmeel meenemen. Als werkelijke bestuivers komen andere nachtvlinders, Avondpauwoog, Gamma-uiltje, ook hommels en stuifmeeletende zweefvliegen in aanmerking.

De Lindepijlstaart ziet men ook om de bloemen zweven, maar met zijn korte tong zal hij den honig moeilijk kunnen bereiken.

In Belg. Limburg heeft Baguet struiken waargenomen met steeds reuklooze bloemen.

De bloeitijd begint in Juni. Dan komt er een pauze tot eind Juli en na een tweede pauze bloeit ze in den herfst nogmaals.

Men kweekt een *f. serotina* Ait. = *L. semperflorens* Goldr., die van Juli tot September doorbloeit. Hierbij is de bloemkroon van buiten altijd rood en geel, bij 't verbloeien ook roodachtig.

Soms vindt men in den oksel der bovenste bladen nog één of meer kleine bloemtrosjes, die later bloeien dan de hoofdeindtros.

In Zweden heeft men ook struiken waargenomen met de helft kleiner bloemen, die van buiten steeds rood gekleurd waren.

De vruchten zijn rondachtige tot ovale, kersroode bessen. Aan den voet is de kelk nog blijven zitten.

Men kan in 't najaar bloemen, onrijpe en rijpe vruchten aan denzelfden struik vinden.

Ze worden door verschillende vogels gegeten. 't Zaad gaat met de uitwerpselen weg, waardoor de verspreiding bevorderd wordt.

Kamperfoelie wordt dikwijls aangetast door een soort luis (*Rhopalosiphon Xylostei*), die niet alleen in de bloemen, maar ook op 't loof huist.

Ze kan reeds bij den eersten bloei in Juni optreden. In de nog gesloten knoppen zitten ze dan om de helmknoppen en stamper, die ze al spoedig bederven. Naar gelang 't begin en de sterkte der invasie, worden de bloemen alle, of gedeeltelijk in haar ontwikkeling tegengehouden. Ze blijven geelgroen van kleur en de kroonvorm wordt soms bijna actinoform of symmetrisch. De kroonslippen kunnen ook vergroeiën. Er kan moeilijk bevruchting meer plaats vinden. Wel kunnen deze abnormale bloemen nog geuren.

Ook op de andere deelen kunnen de parasieten remmend werken. De nieuwe zijloten, met of zonder eindbloemknoppen, krijgen maar heel korte internodiën, die niet meer de kracht hebben om te

winden en slechts zwak-kurketrekkervormig gekronkeld naar beneden hangen.

Deze groene bloemen, virescentie, zijn reeds lang onderzocht door Vuillemin (Bull. Soc. Scient. de Nancy, Vol. V 1904).

Een heel zeldzame afwijking is meer dan een eeuw geleden waargenomen door onzen landgenoot A. de Koning. In 1827 heeft hij deze beschreven en afgebeeld in: Bijdrage tot de Natuurk. Wetenschappen: Eene wanschapenheid der bloemen van *L. Periclymenum* (Boschkamperfoelie). Hierbij waren twee en drie normale bloemen in elkaar gegroeid. Deze vermeerdering der bloemkroon ging gepaard met vermindering van meeldraden en vruchtbeginsels.

In 't bekende werk van M. Masters over plantenteratologie, vindt men een vorm van *L. Pericl.* met bloemen zonder bloemkroon vermeld.

De naam *Lonicera periclymenum* werd er door Linnaeus in 1753 aan gegeven.

Lonicerus zelf noemt de plant in zijn Kruidtboek 1557 Geissblad, Caprifolium. Hij beschrijft geen andere *Lonicera*soorten.

A. De Wever.

VISCUM ALBUM EN DE VOEDSTERBOOMEN.

Naar aanleiding van het artikel van den Heer A. De Wever over voedsterplanten van *Viscum album* in afleveringen 4 en 5 van de vorige jaargang van het Maandblad, zou ik gaarne nog een paar aanvullingen willen doen. Het betreft echter niet het voorkomen van die bekende woekerplant in Limburg of Nederland, maar de plaatsen zijn gelegen in het buitenland. In het gebied van de Hils en Hildesheimer Wald in Duitschland zag ik ze in groote hoeveelheid in allerlei boomen, maar in den tuin van een klein huisje groeiden ze op eenige pruimeboomen in goed ontwikkelde exemplaren. Welke *Prunus* dit is geweest, durf ik niet te zeggen, waarschijnlijk een der gewone eetbare pruimesoorten. Het waren geen hexenbezems. Dit voorkomen trof mij bijzonder, daar ik hiervan nog nooit gehoord had.

Bij Guebwiller in den Boven Elzas trof ik ze nog aan, groeiende op geheel andere boomen, n.l. op *Abies*. (Mogelijk waren het exemplaren van *Picea*, dat weet ik momenteel niet meer met zekerheid te zeggen). De heer De Wever noemt ook even terloops het voorkomen in het buitenland op coniferen, geeft echter niet aan op welke. De boomen maken deel uit van een bosch ten Z. van Guebwiller en staan bij het pad van Münsterreckerle over Peternit naar het westeinde van genoemde stad. Ze zijnforsch, met stamdikten van 3 tot meer dm. Ik zag daarop slechts kleine exemplaren van *Viscum* met enkele vertakkingen, op hoogten van 5 meter en meer. De boomen, waarop ze voorkomen, vallen alle van verre reeds op, doordat de stammen verdikt zijn bij de plekken, waar de woekerplant groeit.

P. Kruizinga.